

Հավելված

ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի

2009թ. մարտի 9-ի թիվ 7/1 որոշման

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների լուծարման գործընթացի

նկատմամբ վերահսկողության մասին

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2008 թվականի գործունեության տարեկան ծրագիրը (կետ 8), ՎՊ խորհրդի 2008թ. թիվ 14/3 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Ուսումնասիրել պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների լուծարման՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջներին համապատասխանության խնդիրը:

Վերահսկողության առարկան՝ Պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների լուծարման գործընթացը:

Վերահսկողության օբյեկտները՝ ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչությունը, լուծարված ու լուծարման գործընթացում գտնվող պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունները և այդ ընկերությունների բաժնեմասի կառավարման լիազորությամբ պետական մարմինները:

Վերահսկողության ծավալը՝ Վերահսկողությունն ընտրանքային կարգով իրականացվել է 30 կազմակերպության լուծարման գործընթացի նկատմամբ:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 01.09.2008 - 20.12. 2008թ.

Վերահսկողությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածը՝ 01.01.2006 - 01.07.2008թթ.

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Դիտարկման փուլում, վերահսկվող օբյեկտների մասին նախնական պատկերացում կազմելու համար, «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով, համապատասխան տեղեկատվություն է հավաքվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունից, ՀՀ արդարադատության, առողջապահության, գյուղատնտեսության, կրթության և գիտության, արտակարգ իրավիճակների նախարարություններից, Երևանի քաղաքապետարանից:

Ստուգման ընթացքում ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչությունում ուսումնասիրվել են լուծարված և լուծարման գործընթացում գտնվող կազմակերպությունների գործեր, այդ թվում՝ լուծարման վերաբերյալ ՀՀ կառավարության որոշումներ, լուծարային հանձնաժողով ստեղծելու մասին ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության պետի հրամաններ, ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության և լիազորված պետական այլ մարմինների միջև գրագրություն, լուծարվող կազմակերպությունների գույքի գույքագրման ու գնահատման փաստաթղթեր, հաշվապահական և միջանկյալ հաշվեկշիռներ, բաժանիչ հաշվեկշիռներ, իրավաբանական անձանց հիմնադիր փաստաթղթեր, պետական գրանցման փաստաթղթեր և այլն:

Դիտարկման և ստուգման արդյունքները մասնագիտական հետազոտման, համադրման և եզրակացությունների հիման վրա ամփոփվել են վերլուծության փուլում:

Իրավական ակտերը

Վերահսկողություն իրականացնելիս հանձնաժողովը ղեկավարվել է՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի, «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» և «Պետական գույքի, մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) մասին» ՀՀ օրենքների, ՀՀ կառավարության՝ «Հայաստանի Հանրապետության պետական գույքի մասնավորեցման ծրագրի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հաստատված ծրագրում ընդգրկված իրավաբանական անձանց լուծարման գործընթացը կանոնակարգելու մասին» 14.12.1999թ. N752 և «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված կազմակերպական իրավական ձևեր չունեցող, ինչպես նաև օրենքով սահմանված կարգով

պետական գրանցում չունեցող պետական մասնակցությամբ իրավաբանական անձանց լուծարման գործընթացը կանոնակարգելու մասին» 14.07.2005թ. թիվ 1190-Ն որոշումների, կազմակերպությունները լուծարելու մասին ՀՀ կառավարության որոշումների, ինչպես նաև այլ իրավական ակտերի պահանջներով:

Վերահսկողության արդյունքները՝

Վերահսկողությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածում ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված 11 որոշումով նախատեսվել է լուծարել 146 կազմակերպություն: ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության տրամադրած տեղեկատվության համաձայն, այդ կազմակերպություններից լուծարվել է 30-ը, լուծարման գործընթացում է գտնվում 99-ը, իսկ 17-ը՝ ճանաչվել են սնանկ: Ընտրանքային եղանակով ուսումնասիրված 30 կազմակերպություններից 8-ը լուծարվել են, իսկ 22-ը՝ գտնվում են լուծարման գործընթացում:

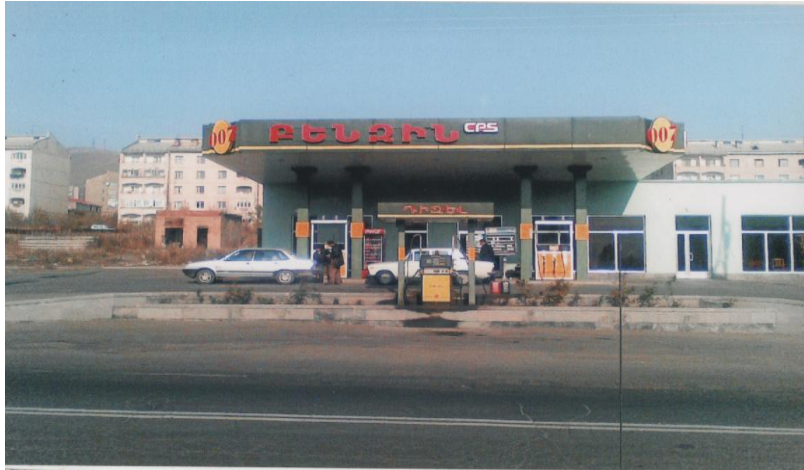
Վերահսկողության արդյունքներով պարզվել է, որ լուծարման գործընթացում ՀՀ ԿԱ պետական կառավարման վարչության, պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների բաժնեմասի կառավարման լիազորությամբ օժտված պետական մարմինների և լուծարման հանձնաժողովների կողմից թույլ են տրվել մի շարք խախտումներ, բաց թողումներ, ինչպես նաև լուծարման գործընթացի անհարկի ձգձգում: Այսպես.

1. ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության, պետական լիազոր մարմինների և լուծարման հանձնաժողովների կողմից խախտվել են ՀՀ կառավարության 14.12.1999թ. N 752 և 14.07.2005թ. N 1190 որոշումների պահանջները. չեն պահպանվել լուծարային հանձնաժողով ստեղծելու, այն իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում գրանցելու, մամուլում համապատասխան հայտարարություն հրապարակելու, լուծարվող կազմակերպությունների գույքի գույքագրման և հանձնման, միջանկյալ հաշվեկշիռ կազմելու և հաստատման ներկայացնելու սահմանված ժամկետները (հավելված 1):
2. Արձանագրվել են դեպքեր, երբ մասնավորեցման ցանկում ընդգրկված ընկերությունների գույքը դատական ակտերով բռնագանձվում և վաճառվում է անհամեմատ ցածր գնով, որի հետևանքով ընկերության ակտիվների իրական արժեքների և պարտավորությունների միջև առաջանում է էական անհամամասնություն, ընկերությունը կորցնում է իր շուկայական գրավչությունը և մասնավորեցման փոխարեն ներկայացվում է լուծարման: Օրինակ՝ «Բաղրամյանի

նավթամթերք» ՓԲԸ շենքերի և շինությունների, մեքենաների և սարքավորումների մնացորդային արժեքը կազմել է 20,000.0 հազ. դրամ, սակայն վերջինս Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության (այսուհետ՝ ԴԱՀԿ) կողմից հարկադիր աճուրդով վաճառվել է ընդամենը 1,4 մլն դրամով: «Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի ամբողջ գույքը՝ 1,997.8 քմ շենքերն ու շինությունները, 754 գծամետր պարիսպը, 750 գծամետր երկաթգիծը «Պետական գույքի գույքագրման և գնահատման գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հաշվեկշռային մեթոդով գնահատվել է 10,600.0 հազ. դրամ, սակայն ԴԱՀԿ-ի կողմից հարկադիր աճուրդով վաճառվել է ընդամենը 3,800.0 հազ. դրամով: Ստորև ներկայացված են «Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ վերոհիշյալ շենքերի և շինությունների լուսանկարները:

«Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի թիվ 1, 2 և 4 ավտոլցակայանները ԴԱՀԿ-ի կողմից վաճառվել են համապատասխանաբար՝ 305.0, 285.0 և 410.0 հազ. դրամով: Լուսանկարում ներկայացված թիվ 1 ավտոլցակայանի միայն ընդհանուր տարածքը 600 քմ է:

3. Որոշ դեպքերում պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերություններից առանձնացվում և ՀՀ կառավարության որոշումներով ուղղակի վաճառքով ցածր գնով մասնավորեցվում կամ նախօրոք որոշված գնորդներին օտարվում են առանձին գույքային համալիրներ, որի հետևանքով այդ կազմակերպությունները լուծարման գործընթաց են ընդգրկվում՝ չունենալով գույք և հիմնական միջոցներ: Այսպես՝ «Գլխամասային Կոմունտնո» ՊԲԸ-ի կազմից մինչև 2007թ. առանձնացվել և մասնավորեցվել են հետևյալ ստորաբաժանումները՝ «Արտաշատ», «Գորիս», «Էջմիածին», «Թալին», «Խալդի», «Արթիկ» հյուրանոցները, Դիլիջանի, Աշտարակի թիվ 2 և թիվ 3 ջերմոցները: Հարկ է նշել, որ «Գորիս» հյուրանոցի գույքը հաշվեկշռային մեթոդով գնահատվել է 59,334.0 հազ. դրամ, սակայն ուղղակի վաճառքի ձևով վաճառվել է ընդամենը 14,834.0 հազ. դրամով, «Արտաշատ» հյուրանոցի գույքը հաշվեկշռային մեթոդով գնահատվել է 19,355.0 հազ. դրամ, վաճառվել է հյուրանոցի աշխատավորական կոլեկտիվին ընդամենը 4,839.0 հազ. դրամով, «Թալին» հյուրանոցի գույքը հաշվեկշռային մեթոդով գնահատվել է 18,074.0 հազ. դրամ, ուղղակի վաճառքի ձևով վաճառվել է ընդամենը 2,000.0 հազ. դրամով, «Խալդի» հյուրանոցի գույքը հաշվեկշռային մեթոդով գնահատվել է 24,626.0 հազ. դրամ, ուղղակի վաճառքի ձևով վաճառվել է ընդամենը 3,800.0 հազ. դրամով, Դիլիջանի ջերմոցի գույքը հաշվեկշռային մեթոդով գնահատվել է 13,006.0 հազ. դրամ, այնուհետև ուղղակի վաճառքի ձևով վաճառվել է ընդամենը 1,200.0 հազ. դրամով և այլն:

4. Պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների լուծարման ընթացքում երբեմն դրանցից առանձնացվում է գույք և հաշվեկշռային մեթոդով գնահատված արժեքից ցածր գնով «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի միջոցով վաճառվում է: Օրինակ.

- «Վերանորոգչին տրեստ հրապարակ» ՓԲԸ-ի գույքային համալիրը գնահատվել է 48.500.0 հազ. դրամ, սակայն վաճառվել է ընդամենը 24.200.0 հազ. դրամով, իսկ 17 անվանում տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները գնահատվել են 5.278.9 հազ դրամ, վաճառվել ընդամենը 1.319.7 հազ դրամով:
- «Փրկարար» ՓԲԸ ամբողջ գույքը գնահատվել է 83.200.0 հազ. դրամ, սակայն վաճառվել է 41.600.0 հազ. դրամով:

5. Մի շարք ընկերությունների լուծարման գործընթացում առաջանում են դժվարություններ, քանի որ այդ ընկերությունների գույքին դատական ակտերով տարածվում է բռնագանձում, ինչպես նաև արգելանք է դրվում ընկերությունների դրամարկղերին և հաշվարկային հաշվիներին: Մի կողմից լուծարային հանձնաժողովներն իրականացնում են ընկերությունների լուծարման գործընթացը՝ փաստացի ծախսելով պետական բյուջեի միջոցներ, իսկ մյուս կողմից ԴԱՀԿ-ն իրականացնում է այդ նույն ընկերությունների գույքի բռնագանձում և հարկադիր աճուրդով վաճառք, որին լուծարային հանձնաժողովը չի տեղակացվում: Արդյունքում՝ լուծարային հանձնաժողովը չի կարողանում իրականացնել այն գույքի վաճառքը, որի վրա արդեն բռնագանձում է տարածվել, իսկ ընկերության մնացած գույքի վաճառքով հնարավորություն չի ընձեռվում մարել կրեդիտորական պարտավորությունները: Հարկ է նշել նաև, որ բռնագանձված գույքի վաճառքից գոյացած միջոցներով մարվում են հայցադիմումում ներկայացրած կրեդիտորների պարտքերը՝ խախտելով ընկերության պաարտատերերի պահանջները մարելու՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված հերթականությունը: Խախտվում է նաև «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 8-րդ մասի պահանջը, որի համաձայն, դատարանների վճռի հիման վրա լուծարվող ընկերություններից բռնագանձման ենթակա գումարները վճարվում են ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածով սահմանված հերթականությամբ: Այսպես՝

«Նաիրի» ԲԲԸ-ի շենքերը և շինությունները դատարանի վճռով 1999 թվականին վաճառվել են Հնդկաստանի քաղաքացի Դ. Նառյանին, մինչդեռ 2002 թվականին, ընկերության լուծարման ժամանակ, վերոհիշյալ շենքերն ու շինություններն ընդգրկված էին ընկերության հաշվեկշռում, և վերջիններիս դատական ակտով վաճառված լինելու հանգամանքը լուծարային հանձնաժողովը պարզել է բավականին ուշ՝ գույքագրման ընթացքում: «Նաիրի» ԲԲԸ-ի մնացած ապրանքանյութական արժեքների 80 %-ը շարքից դուրս եկած կամ պիտանիության ժամկետն

անցած նյութեր են: Լուծարային հանձնաժողովը նյութերի և ապրանքների գներն իջեցրել է մինչև գնահատված արժեքի 15%-ը, սակայն դրանք չեն վաճառվել, որի պատճառով ընկերության լուծարման գործընթացը մինչև օրս ձգձգվում է:

Հատկանշական է, որ բռնագանձված գույքի վաճառքից առաջացած ավելացված արժեքի հարկը ԴԱՀԿ-ի կողմից չի փոխանցվում պետական բյուջե, մարելու պարտավորությունը հետագայում ընկնում է լուծարվող ընկերության վրա, վերջինս հնարավորություն չի ունենում մարել այն, և արդյունքում՝ տույժեր հաշվարկելու հետևանքով, ավելանում է ընկերության պարտավորությունների չափը:

6. Լուծարման գործընթացում ներգրավված աշխատողների համար սահմանված կարգով հաշվարկվում է աշխատավարձ, սակայն դրամական միջոցների բացակայության պատճառով այն ժամանակին չի վճարվում: Արդյունքում, օրենսդրությամբ սահմանված կարգով առաջանում են հարկեր և սոցիալական ապահովագրության գումարների պարտքեր, դրանք չվճարելու դեպքում հաշվարկվում են տույժեր:

Ընկերությունների լուծարման գործընթացն անհարկի ձգձգվում է՝ կապված լուծարման գործընթացում հարկային նոր պարտավորությունների առաջացման և վճարման հետ: Ավելին. լուծարման գործընթացի ավարտական փուլում հարկային մարմինների ստուգման արդյունքներով լրացուցիչ պարտավորությունների առաջացման դեպքում, լուծարային հանձնաժողովները ստիպված՝ դատական կարգով վիճարկում են այդ պարտավորությունների կատարումը, կամ ընկերությունն անվճարունակ ճանաչելու վերաբերյալ հայց են ներկայացնում դատարան:

Օրինակ, ՀՀ կառավարության 17.02.2005թ. N 460 որոշմամբ լուծարվող «Հայթորթրեյդ» ՓԲԸ-ի գույքն օտարելու և դեբիտորական պարտքերը գանձելու հաշվին մարվել են ընկերության բոլոր պարտավորությունները, և 2007 թվականի մարտի 23-ի դրությամբ ընկերության դրամական միջոցների մնացորդը կազմել է 5,0 մլն դրամ: Սակայն 07.12.2006թ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Սպանդարյան I հարկային տեսչության լուծարային ստուգման արդյունքում՝ թիվ 1019510 ակտով արձանագրվել է 47,925.1 հազ. դրամի շահութահարկի գծով լրացուցիչ պարտավորություն: Միջոցների անբավարարության պատճառով՝ լուծարային հանձնաժողովը դիմել է վարչական դատարան՝ ՀՊԾ ակտն անվավեր ճանաչելու պահանջով, որի արդյունքում 01.09.2008թ. ՀՊԾ ակտը ճանաչվել է անվավեր: Այնուհետև, ՀՊԾ դիմել է ՀՀ գլխավոր դատախազություն և վերջինս վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ վճռաբեկ դատարան՝ ՀՀ վարչական դատարանի 01.09.2008թ.

կայացրած վճիռը բեկանելու պահանջով: Վերոհիշյալ պատճառով «Հայթուրթեյո» ՓԲԸ-ի լուծարման գործընթացը մինչ օրս չի ավարտվել:

7. «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն, գույքի վաճառքից գոյացած միջոցները պետք է փոխանցվեն գույքի սեփականատիրոջը: Սակայն լուծարվող իրավաբանական անձանցից շատերը բանկերում հաշվարկային հաշիվներ չունեն, քանի որ բանկերը, որտեղ բացվել են այդ իրավաբանական անձանց հաշիվները, լուծարվել են, կամ էլ՝ լուծարվող իրավաբանական անձանց՝ երկար տարիներ չաշխատելու և գործարքներ չկատարելու պատճառով, վերջիններիս հաշիվները սառեցվել են: Վերոգրյալի արդյունքում՝ իրավական ակտի նշված պահանջը հաճախ հնարավոր չի լինում իրականացնել: Այսպես, «Նաիրի» ԲԲԸ-ի անավարտ շինարարության օբյեկտների վաճառքից գոյացած գումարն այդ պատճառով հնարավոր չէր փոխանցել, դրա վերաբերյալ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը դիմել է ընկերության լուծարային հանձնաժողով՝ հաշվարկային հաշիվ բացելու խնդրանքով:
8. Լուծարվող կազմակերպությունների մի մասը չունի անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի վկայական, դրանց ձեռք բերման համար անհրաժեշտ են դրամական միջոցներ: Լուծարվող կազմակերպությունների անշարժ գույքի վաճառքից հետո անհրաժեշտություն է առաջանում ձեռք բերել սեփականության իրավունքի նոր վկայական, որը նույնպես կապված է ֆինանսական ծախսերի հետ: Առանձին դեպքերում պահպանված չեն կազմակերպություններին տարածքներ հատկացնելու հիմքերը: ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 23-ի թիվ 348-Ն որոշմամբ լուծարված՝ «Երառսպասարկում» ՓԲԸ թիվ 7 ԴՁ-ն չունի Երևան քաղաքի Խորենացու 162 հասցեում գտնվող տարածքի սեփականության իրավունքի վկայական և չեն պահպանվել տարածքի հատկացման հիմքերը: «Հայդեղագործություն» ՊԶ «Դեղատուն-72» ԴՁ չունի Երևան քաղաքի Մայիսի փողոցի 49 հասցեում գտնվող տարածքի սեփականության իրավունքի վկայական և չեն պահպանվել տարածքի հատկացման փաստաթղթերը: Այդ պատճառով ձգձգվում է նշված ընկերությունների լուծարման գործընթացը:
9. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 68-րդ հոդվածի 3-րդ, ինչպես նաև «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասերի համաձայն, լուծարային հանձնաժողովի ստեղծման պահից՝ վերջինիս են անցնում իրավաբանական անձի գործերի կառավարման լիազորությունները: Պետական լիազորված մարմինները սահմանված կարգով պարտավոր են լուծարվող կազմակերպության գույքը համապատասխան փաստաթղթերի հետ միասին հանձնել լուծարային հանձնաժողովին, որն, առանձին դեպքերում, չի կատարվում:

Այսպես, ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության պետի 15.03.2006թ. N 26-Ա հրամանով ստեղծվել են ՀՀ կառավարության 06.10.2005թ. N 1635-Ա որոշմամբ լուծարվող «Արագշին» շինարարական տրեստ» ՊԲԸ, «Ամուր-Բագիս» ՓԲԸ, «Ամուր վերնաշենք» ՓԲԸ և «Սիջնորմ» ՍՊԸ լուծարային հանձնաժողովները: Այնուհետև, լուծարային հանձնաժողովների նախագահների համապատասխան զեկուցագրերի համաձայն, ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչությունը բազմիցս դիմել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն՝ վերոհիշյալ ընկերությունների գույքը, կնիքն ու համապատասխան փաստաթղթերը լուծարման հանձնաժողովին հանձնելու խնդրանքով: Սակայն առ այսօր նշված աշխատանքը չի կատարվել:

ՀՀ կառավարության որոշումներով լուծարվող 51 կազմակերպությունների (Երևանի քաղաքապետարանի՝ 39, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության՝ 4, գյուղատնտեսության նախարարության՝ 3, մշակույթի նախարարության՝ երկու, առողջապահության նախարարության՝ երկու և Էկոնոմիկայի նախարարության՝ մեկ) գույքը պետական լիազորված մարմինների կողմից սահմանված կարգով լուծարային հանձնաժողովներին չհանձնելու հետևանքով՝ այդ կազմակերպությունների լուծարման գործընթացը շուրջ մեկ ու կես տարի ձգձգվում է:

10. Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ որոշ լուծարվող կազմակերպություններում գույքի գույքագրման և գնահատման աշխատանքները պատշաճ չեն կատարվել:

Այսպես.

- «Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ում «Պետական գույքի գնահատման և գույքագրման գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից կատարվել է գույքագրում, բայց գույքը չի գնահատվել: Այնուհետև, ընկերության գույքը լուծարային հանձնաժողովի կողմից չի ներկայացվել աճուրդով վաճառքի, որով խախտվել է ՀՀ կառավարության N 1190-Ն որոշման կարգի 14-րդ կետի պահանջը:

- «Պետական գույքի գնահատման և գույքագրման գործակալություն» ՊՈԱԿ-ը, «Վերանորոգչին տրեստ հրապարակ» ՓԲԸ-ի ամբողջ գույքը սահմանված կարգով գույքագրելու փոխարեն, մասնակիորեն բավարարվել է «Վերանորոգչին տրեստ հրապարակ» ՓԲԸ-ի տնօրենի կողմից ընկերության գույքի վերաբերյալ տրված տեղեկանքներով, և 2003թ. մարտի 3-ին կազմել է ընդունման - հանձնման ակտ՝ տեղեկանքներում նշված գույքը և գույքագրման մյուս արդյունքներն ընկերության տնօրեն Վ. Համբարձումյանին հանձնելու վերաբերյալ: Վերջինս հետագայում նաև դարձել է ընկերության հավատարմագրային կառավարիչ: Այնուհետև, հիշյալ տեղեկանքներում նշված գույքը լուծարային հանձնաժողովի կողմից ներկայացվել է աճուրդի

երկու առանձին գույքային միավորով: Արդյունքում՝ այդ միավորներից մեկը 12.07.2008թ. գնահատված արժեքի 50%-ով «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի միջոցով վաճառվել է «Դրակոնիա» բարեգործական հիմնադրամին, որի տնօրենը նույն Վ. Համբարձումյանն էր: Այնուհետև, «Դրակոնիա» ԲՀ-ն այդ գույքը վաճառել է «ՌԱԶԱՌ» ՍՊԸ-ին:

11. Վերակազմակերպված «Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի փաստաթղթերում բացակայում է բաժանիչ հաշվեկշիռը և ընդունման–հանձնման ակտը: «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն, առանձնացմամբ պայմանավորված՝ պետական գրանցում կատարելու նպատակով բաժանիչ հաշվեկշիռը և օրենքով սահմանված մյուս անհրաժեշտ փաստաթղթերը ներկայացվում են իրավաբանական անձանց պետական գրանցումն իրականացնող մարմին: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 4-րդ և 65-րդ հոդվածի 2-րդ մասերով համապատասխանաբար սահմանվել է, որ իրավաբանական անձի կողմից մեկ կամ մի քանի իրավաբանական անձանց առանձնանալու դեպքում վերակազմակերպված իրավաբանական անձի իրավունքները և պարտականությունները նրանցից յուրաքանչյուրին են անցնում՝ բաժանիչ հաշվեկշիռն համապատասխան, և որ բաժանիչ հաշվեկշիռը կանոնադրության հետ միասին ներկայացվում է նոր առաջացած իրավաբանական անձանց գրանցելու համար: Օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 3-րդ մասն ամրագրում է, որ բաժանիչ հաշվեկշիռը չներկայացնելը հիմք է՝ նոր առաջացած իրավաբանական անձի պետական գրանցումը մերժելու համար: Իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի Վանաձորի տարածքային ստորաբաժանումը, խախտելով նշված նորմերի պահանջները, առանց բաժանիչ հաշվեկշիռի կատարել է վերակազմակերպված իրավաբանական անձի՝ «Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի պետական գրանցում: Բաժանիչ հաշվեկշիռի բացակայությունը հանգեցնում է նաև վերակազմակերպված իրավաբանական անձի պարտավորությունների իրավահաջորդության մասին դրույթների բացակայությանը:

«Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված 2003թ.-ի հաշվապահական հաշվեկշիռում արտացոլված է 19,800.0 հազ. դրամ այլ դեբիտորական պարտք, որը շարունակում է արտացոլվել նաև լուծարային միջանկյալ հաշվեկշիռում: Լուծարային հանձնաժողովը չի ուսումնասիրել նշված դեբիտորական պարտքի առաջացման հիմքերը և արժանահավատությունը: Վերոգրյալը պարտատերերին հայտնաբերելու և դեբիտորական պարտքը ստանալու ուղղությամբ լուծարային հանձնաժողովի կողմից ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածով սահմանված կարգով միջոցներ չձեռնարկելու հետևանք է:

12. ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 23-ի թիվ 348-Ն որոշմամբ նախատեսվել է լուծարել Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության «Արաբկիր սանմաքրման մասնագիտացված»

ՊԶ-ն, «Հոգոգտագործում» ՊԶ-ն, «Դեկորատիվ բույսերի աճեցման» ՊԶ-ն, «Գյուղատնտեսության վարչության մեքենատրակտորային» ՊԶ-ն, «Ջրմուղ-կոյուղու տնտեսություն» ՀՆՊԶ-ի «Ավտոտրասպորտային» ԴԶ-ն և «Ջրմուղ-կոյուղու տնտեսություն» ՀՆՊԶ-ի թիվ 7 ԴԶ-ն: Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ Երևանի քաղաքապետի որոշումներով դեռևս 1997-2001թթ. ընթացքում նախատեսվել էր լուծարել այդ կազմակերպությունները: Լուծարային հանձնաժողովները իրականացրել են լուծարման գործընթացը, մարել են կրեդիտորական պարտավորությունները, իսկ մնացած գույքը՝ շենք - շինությունների հետ միասին, քաղաքապետի որոշումներով հանձնվել է քաղաքապետարանին ենթակա այլ կազմակերպություններին: Սակայն լուծարային հանձնաժողովների անհետևողականության պատճառով, լուծարման արդյունքում այդ կազմակերպությունների գործունեության դադարման մասին համապատասխան գրառում չի կատարվել իրավաբանական անձանց պետական գրանցամատյանում, որի հետևանքով վերոհիշյալ կազմակերպությունները ՀՀ կառավարության 348-Ն որոշմամբ կրկին ընդգրկվել են լուծարվող կազմակերպությունների ցանկ: Ընդ որում, Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության լուծարվող կազմակերպությունների ցանկը ներկայացվել է հենց Երևանի քաղաքապետարանի կողմից՝ 2005թ. սեպտեմբերի 30-ի թիվ 01/9-6699Հ գրությամբ: Արդյունքում, այդ կազմակերպությունների լուծարման աշխատանքներն ավարտին հասցնելու համար, ստեղծվել են լուծարային նոր հանձնաժողովներ, և կատարվել է բյուջետային միջոցների լրացուցիչ ծախս:

13. ՀՀ կառավարության 23.02.2006թ. թիվ 348-Ն որոշմամբ նախատեսվել էր լուծարել «Ձեյթուն» հանգստյան տունը: Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ դեռևս 2001թ. նոյեմբերի 7-ին ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի N 265 հրամանով, «Ագրոհոլդինգ կենտրոն» ՓԲԸ-ի լուծարման հետևանքով, դրա հաշվեկշռում գտնվող «Ձեյթուն» հանգստյան տունը հանձնվել էր «Ջրշին» ՊՓԲԸ-ին: Դրանից ընդամենը 24 օր հետո, Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքի առաջին ատյանի դատարանի վճռով, հաստատվել է չմարված վարկային պարտավորությունը մարելու վերաբերյալ «Ջրշին» ՊՓԲԸ-ի և «Հայագրոբանկ» ԲԲԸ-ի միջև կնքված հաշտության համաձայնությունը, որի շրջանակներում «Ձեյթուն» հանգստյան տան 9010 քմ շենքը դարձել է «Հայագրոբանկ» ԲԲԸ-ի սեփականությունը: Փաստորեն, կատարվել է պետական սեփականության գույքի փաստացի օտարում՝ առանց ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշման: Անտեսվել է նաև հանգստյան տան աշխատակիցների աշխատավարձի գծով պարտավորությունների մարման խնդիրը: Արդյունքում պարզվել է, որ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում «Ձեյթուն» հանգստյան տուն անվանումով գրանցված կազմակերպություն չկա, սակայն այն ընդգրկվել է ՀՀ կառավարության 23.02.2006թ. թիվ 348-Ն որոշմամբ լուծարվող ընկերությունների ցանկ:

14. Ներկայումս հանրապետությունում առկա են շուրջ 600 կազմակերպություններ, որոնց մի մասը չունեն պետական գրանցում կամ լուծարման համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր, իսկ մյուս մասի վերակազմակերպման արդյունքում գործունեության դադարեցման վերաբերյալ համապատասխան գրառում չի կատարվել իրավաբանական անձանց պետական գրանցամատյանում, որի հետևանքով այդ կազմակերպությունների լուծարումն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հնարավոր չէ իրականացնել:

Կան դեպքեր, երբ կազմակերպությունները փաստացի գոյություն չունեն, սակայն դրանք շարունակում են մնալ լուծարման ենթակա կազմակերպությունների ցանկում: Այսպես. ՀՀ կառավարության 17.10.2002թ. թիվ 1833-Ն որոշմամբ նախատեսվել է լուծարել «Երևանի հատուկ ՇՎՎ» ՓԲԸ-ն, «Տեխնոմարկետ» ՓԲԸ-ն և «Ռ-ՏԻ շինվերանորոգման վարչությունը»: Այդ կազմակերպությունները լուծարելու համար՝ ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության պետի 26.03.2003թ. թիվ 126-Ա հրամանով ստեղծվել է լուծարային հանձնաժողով, որի նախագահի համապատասխան զեկուցագրերի հիման վրա, ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչությունը բազմիցս դիմել է հիմնադրին՝ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությանը և իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրին՝ այդ կազմակերպությունների վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվություն ստանալու նպատակով: ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը մի շարք գործողություններով պատասխանել է, որ նման անվանումով կազմակերպություններ գոյություն չունեն, իսկ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի տեղեկատվության համաձայն, նշված կազմակերպությունները չունեն պետական գրանցում:

15. Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, մինչև օրենսգիրքն ուժի մեջ մտնելը ստեղծված ձեռնարկությունների այն կազմակերպական-իրավական տեսակները, որոնք նախատեսված չեն օրենսգրքով, մինչև 2001թ. հունվարի 1-ը ենթակա են վերակազմակերպման և գրանցման, հակառակ դեպքում՝ դրանք ենթակա են լուծարման: Սակայն պետական գույքի մասնավորեցման ծրագրերում դեռևս առկա են այնպիսի կազմակերպական-իրավական տեսակի կազմակերպություններ, ինչպիսիք են, օրինակ՝ պետական ձեռնարկությունները, «դուստր» ձեռնարկությունները, գրասենյակները, օժանդակ տնտեսությունները, որոնք պետք է ընդգրկվեն լուծարման ցանկ:

Ե Ձ Բ Ա Կ Ա Ց Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1. ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչության, պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների բաժնեմասի կառավարման լիազորությամբ օժտված պետական մարմինների և լուծարային հանձնաժողովների կողմից խախտվել են լուծարային հանձնաժողովներ ստեղծելու, վերջիններս իրավաբանական անձանց պետական ռեզիստրում գրանցելու, լուծարման մասին մամուլում հայտարարություն հրապարակելու, լուծարվող կազմակերպությունների գույքի գույքագրում և հանձնում կատարելու, հաշվեկշիռներ կազմելու ու հաստատման ներկայացնելու, ինչպես նաև իրավական ակտերով նախատեսված այլ գործառնություններ իրականացնելու համար սահմանված ժամկետները, որը համառոտ նկարագրված է հավելված 1-ում:
2. «Վերանորոգչին տրեստ հրապարակ» ՓԲԸ-ի լուծարման ընթացքում գույքի գույքագրումն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չի կատարվել՝ հիմք է ընդունվել ընկերության տնօրենի կողմից տրված տեղեկանքը: Հետագայում, այդ գույքի մի մասը, գնահատված արժեքի ընդամենը 50%-ով, գնվել է նույն տնօրենի կողմից:
3. Լուծարվող կազմակերպությունների սահմանված կարգով գնահատված գույքը, որպես կանոն, «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կամ ԴԱՀԿ-ի կողմից աճուրդով վաճառվում է գնահատված արժեքից անհամեմատ ցածր գնով:
4. «Վանաձորի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի լուծարման միջանկյալ հաշվեկշռում արտացոլված է 19,800.0 հազ. դրամ դեբիտորական պարտք, որը առկա է նաև ընկերության հաշվապահական հաշվեկշռում: Լուծարային հանձնաժողովը սահմանված կարգով համապատասխան միջոցներ չի ձեռնարկել՝ պարտատերերին հայտնաբերելու և այդ պարտքը ստանալու ուղղությամբ :
5. ՀՀ կառավարության որոշումներով լուծարման են ներկայացվում բազմաթիվ կազմակերպություններ, որոնք իրականում գոյություն չունեն կամ գոյություն ունեն միայն թղթով:

6. ՀՀ կառավարության որոշումներով լուծարվող 51 կազմակերպության (Երևանի քաղաքապետարանի՝ 39, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության՝ 4, գյուղատնտեսության նախարարության՝ 3, մշակույթի նախարարության՝ երկու , առողջապահության նախարարության՝ երկու և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության՝ մեկ) գույքը պետական լիազորված մարմինների կողմից սահմանված կարգով լուծարային հանձնաժողովներին չհանձնելու պատճառով այդ կազմակերպությունների լուծարման գործընթացը շուրջ մեկ ու կես տարի ձգձգվում է:
7. Մասնավորեցման ծրագրերում շարունակվում են ընդգրկվել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված կազմակերպա-իրավական տեսակներին չհամապատասխանող կազմակերպություններ, որոնք, սակայն, պետք է ընդգրկվեն լուծարման ցանկ:
8. Ներկայումս ՀՀ-ում առկա են շուրջ 600 կազմակերպություններ, որոնց մի մասը չունեն պետական գրանցում կամ լուծարման համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր, իսկ մյուս մասի վերակազմակերպման արդյունքում գործունեության դադարեցման վերաբերյալ համապատասխան գրառում չի կատարվել իրավաբանական անձանց պետական գրանցամատյանում, ինչի հետևանքով այդ կազմակերպությունների լուծարումն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հնարավոր չէ իրականացնել:

Ա Ռ Ա Ջ Ա Ր Կ ՈՒԹ Յ ՈՒՆՆԵՐ

1. ՀՀ ԿԱ պետական գույքի կառավարման վարչությանը.

- պահապանել կազմակերպությունների լուծարման գործընթացին վերաբերող իրավական ակտերով սահմանված ժամկետները,
- պետական լիազորված մարմինների հետ համատեղ պատրաստել և ՀՀ կառավարության քննարկմանը ներկայացնել որոշման նախագիծ՝ պետական գրանցում և համապատասխան փաստաթղթեր չունեցող շուրջ 600 կազմակերպությունների հարցին լուծում տալու վերաբերյալ,
- անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել լուծարային հանձնաժողովների գործունեության արդյունավետությունն ապահովելու ուղղությամբ, մշտապես

հետևել, որպեսզի լուծարային հանձնաժողովները հստակ կատարեն լուծարման գործընթացին վերաբերող իրավական ակտերի պահանջները,

- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան՝ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել լուծարվող կազմակերպությունների պարտատերերին հայտնաբերելու և դեբիտորական պարտքն ստանալու ուղղությամբ,
 - լուծարվող կազմակերպությունների պարտատերերի գումարների վճարումը կատարել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածով սահմանված հերթականությամբ,
 - սահմանված կարգով կատարել լուծարվող կազմակերպությունների գույքագրումն ու գնահատումը,
 - ճշտել լուծարվող կազմակերպության գույքի փաստացի առկայությունը և պակասորդ հայտնաբերելու դեպքում՝ համապատասխան միջոցներ ձեռնարկել այդ ուղղությամբ,
 - պարզել լուծարվող կազմակերպության բոլոր հարկային պարտավորությունները և միջոցներ ձեռնարկել դրանք ժամանակին կատարելու ուղղությամբ,
 - կազմակերպությունների լուծարման մասին սահմանված ժամկետում տեղեկացնել իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրին:
2. Երևանի քաղաքապետարանին և ՀՀ գյուղատնտեսության, կրթության և գիտության, մշակույթի, առողջապահության և էկոնոմիկայի նախարարություններին՝
- միջոցներ ձեռնարկել իրենց ենթակայության տակ գտնվող լուծարման ենթակա կազմակերպություններում գույքագրում կատարելու և այդ կազմակերպությունների գույքը լուծարային հանձնաժողովերին հանձնելու ուղղությամբ:

«Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետով սահմանված կարգով, մեկամսյա ժամկետում Վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն ներկայացնել սույն հաշվետվության մեջ նշված խախտումները վերացնելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցառումների մասին:

Խորհրդի անդամ

Տ. Ջնդոյան

8-րդ վարչության պետի տեղակալ

Ա. Մամիկոնյան

